

Luetun ymmärtäminen eli kirjallinen vastaanottaminen

- Kielitaidon kartoittaminen ja arviointi A2.2- ja B1.1-tasojen rajapinnassa: A2.2 Kehittyvä peruskielitaito vs. B1.1 Toimiva peruskielitaito
- Esimerkkitehtäviä ja taitotasojen vertailu

1

A2.2-tason ja B1.1-tasojen vertailu kertovien tekstien ”Anthony’n tarina” ja ”Elinan tarina” avulla

A2-tekstin aihe on tutumpi, usein oman elinpiiriin liittyvä, hyvin konkreettinen ja arkinen. B1-tasolla käsitellään jo abstraktimpia, tutusta elinpiiristä poikkeavia aiheita. Teksti voi olla aiheeltaan vieraampi, esim. uutinen, pidempi tiedote tai ohje. Mikäli tekstin aihe on lukijalle vieras, yksityiskohtien ymmärtäminen on puutteellista. Lukija osaa hyödyntää kontekstia lukemisessa.

A2-tasolla lukeminen on hidasta ja ymmärtäminen vaatii uudelleen lukemista. B1-tasoinen lukija lukee jo melko sujuvasti ja vaivatta. Hän ymmärtää yksityiskohtia myös teksteistä, jotka eivät ole ennalta tuttuja. Teksti voi sen takia olla pidempi.

A2-tasolla virkkeet ovat melko yksinkertaisia ja lyhyitä. Käytetään peruslausetyyppiä (Minä olen Anthony. Asun Suomessa. Puhun vähän suomea.). Virkkeet ovat lyhyitä, päälause – 1 sivulause -tyyppisiä. Tutumpia konjunktioita kuten ”ja, mutta, koska, että” voidaan käyttää. B1-tasolla lauseet alkavat olla pidempiä, esim. päälauseen ja kahden sivulauseen mittaisia. Sanajärjestys voi poiketa normaalista. Virkkeissä voi olla erikoisempia konjunktioita kuten ”joten, vaan, jollei, mikäli, paitsi”.

A2-tasolla käytetään yleiskielisiä sanoja (esim. firma – yritys, ”vähän raha” – talousongelmia / tiukka talous). B1-tasolla sanasto on monipuolisempaa ja abstraktimpaa. Sanavarasto alkaa olla laajempi ja tarkempi. B1-tason sanoissa voi olla paljon muutoksia ja erikoisia muotoja (esim. joki – joessa; koe – kokeessa; kokenut matkaopas - kokeneena matkaoppaana; omin silmin) sekä pitkiä yhdyssanoja (esim. putkiasennusyrityksestä) sekä liitepartikkeleita (-kin, -kaan, -han/hän, esim. minä myös – minäkin).

B1-tason lukija pystyy jonkin verran päättelemään sanojen merkityksen eikä takerru yksittäisiin tuntemattomiin sanoihin.

A2-tasolla kuva auttaa ymmärtämään tekstin aihetta, kuva ohjaa heti oikeaan suuntaan. Poistamalla kuvan tekstistä saa vaikeamman.

Kielitaidon kartoittaminen

HUOM! Teksti ei ole sinänsä tietyn tasoinen, vaan kysymysten tyyppi ja muotoilu vaikuttavat siihen, minkä tasoinen teksti on.

KYSYMYSTEN TASOEROJA

A2-tasolla kysymyksissä käytetään tuttuja synonyymejä (kaveri – ystävä, firma – yritys) tai kiertoilmauksia. B1-tasolla kysymykset eivät viittaa suoraan tekstin sanoihin, vaan vastaus pitää päätellä.

A2-tasolla voidaan vastata kopioimalla oikea kohta tekstistä. B1-tasolla vastaus pystytään tuottamaan omin sanoin.

A2-tasolla sopivia kysymystyyppejä ovat konkreettiset avokysymykset (Mitä Anthony opiskelee?) ja monivalintakysymykset. B1-tasolle sopivat epäsuorem-mat avokysymykset (Miten hänen lähipiirinsä reagoi alanvaihtoon?) ja monivalintakysymyksiä, joiden vastauksia joutuu hieman päättelämään.

HUOM! Vaativammasta tekstistä voi tehdä vähemmän vaativia A2-tasoisia kysymyksiä, mutta helpesta tekstistä ei voi tehdä B1-tason kysymyksiä.

Lähteet

Luetun ymmärtämisen tehtävien tekstit ja kuvat:

Kuvat ovat tekoälyn luomi.

Anthony-teksti on työryhmän kirjoittama, Elina-teksti ja mielipideteksti roskaamisesta ovat tekoälyllä luotu ja työryhmän muokkaamia. Muiden tekstien lähteet on mainittu tekstin yhteydessä.

Anthony'n tarina

Olen Anthony, 32-vuotias nigerialainen mies. Olen asunut Suomessa noin kaksi vuotta suomalaisen vaimoni Anun ja meidän tyttömme Emman kanssa.

Tapasin vaimoni Lontoossa, kun Anu opiskeli samassa yliopistossa kuin minä ja meidän ystävämmme. Kävimme samoja kursseja ja aloimme pikkuhiljaa viihtyä yhdessä myös opiskelun ulkopuolella. Valmistumisen jälkeen olimme töissä samassa firmassa vähän aikaa.

Kaksi vuotta sitten meidän tyttömme Emma syntyi. Emma itki paljon ja sairasteli usein. Olin paljon töissä ja Anu hoiti Emmaa kotona. Hän alkoi ikävöidä perhettään ja ystäviään Suomessa. Lopulta päätimme irtisanoutua hyvästä työstämme ja muuttaa Suomeen.

Ajattelin, että opin suomea nopeasti ja menin heti suomen kielen kurssille. Mutta suomen kieli on vaikea, ja oppiminen oli hidasta. Se oli minulle yllätys, koska olen opiskellut elämässäni monta kieltä ja puhun niitä hyvin.

Ongelma oli myös se, että meillä oli vain vähän rahaa. Anu oli äitiyslomalla ja minä opiskelin. Siksi hain töitä varastosta. Työ oli yötyötä, minun vuoroni alkoi klo 22.00 ja loppui klo 6.00 aamulla. Se oli tosi raskasta. En jaksanut opiskella päivällä suomea ja mennä töihin yöllä. Lopetin suomen kurssin.

Nykyään Emma on päiväkodissa ja Anu on töissä. Siksi minulla on nyt vihdoin aikaa opiskella suomea.

Anu löysi minulle hyvän koulutuksen: voin opiskella varastologistiikkaa suomen kielen tuella! Eli opiskelen sekä ammattia että suomen kieltä ammattikoulussa.

Tehtävä 1: Lue teksti ja valitse oikea vastaus.

1. **Anthony ja Anu tutustuivat**
 - a) opiskelun aikana.
 - b) yhteisellä työpaikalla.
 - c) ystävän kautta.

2. **Anu kaipasi perhettä, koska**
 - a) hänellä ei ollut työtä.
 - b) hän oli paljon yksin.
 - c) hänen vauvansa oli usein kipeä.

3. **Suomen kielen opiskelu oli Anthonylle**
 - a) helppoa.
 - b) vaikeaa.
 - c) yllätys.

4. **Anthony meni töihin, koska**
 - a) hänen piti ansaita rahaa.
 - b) hän ei jaksanut opiskella suomea.
 - c) hänen vaimonsa pyysi sitä.

5. **Anthony keskeytti suomen kurssin, koska**
 - a) kurssi eteni liian hitaasti.
 - b) Anthony teki yötyötä.
 - c) TE-toimisto vaati sen.

6. **Nyt Anthony on**
 - a) töissä päivällä.
 - b) suomen kielen kurssilla.
 - c) opiskelija ammattikoulussa.

Tehtävä 2: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. Miten Anu ja Anthony tapasivat?
2. Miksi Anthony'n perhe muutti Suomeen?
3. Mikä asia suomen kielen opiskelussa yllätti Anthony'n?
4. Miksi Anthony lopetti suomen kurssin?
5. Miksi Anthony haki töitä?
6. Mitä Anthony tekee nyt?
7. Mitä Anu tekee nyt?

MALLIVASTAUKSET:

Tehtävä 1: 1a / 2c / 3b / 4a / 5b / 6c

Tehtävä 2: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. **Miten Anu ja Anthony tapasivat?**
1 p opiskelun aikana / kun he opiskelivat / yliopistossa
2. **Miksi Anthony'n perhe muutti Suomeen?**
2 p koska Anu kaipasi perhettään ja ystäviään
1 p Koska hänen vaimonsa halusi niin/ koska hänen vaimonsa on suomalainen ja vaimo ikävöi perhettä / koska Anulla oli ikävä /
3. **Mikä asia suomen kielen opiskelussa yllätti Anthony'n?**
1 p se että suomi on vaikea kieli / suomi on vaikea kieli ja oppiminen on hidasta / se että hän ei oppinut suomea nopeasti
4. **Miksi Anthony lopetti suomen kurssin?**
1 p koska hän meni töihin / koska työn tekeminen ja opiskelu ei onnistunut / koska hän ei jaksanut opiskella työn ohessa
5. **Miksi Anthony haki töitä?**
1 p Koska perhe tarvitsi rahaa
6. **Mitä Anthony tekee nyt?**
2 p logistiikkaa ja suomea / logistiikkaa S2-tuella / ammattia ja suomea
1p logistiikkaa ammattikoulussa / suomea / opiskelee ammattikoulussa
7. **Mitä Anu tekee nyt?**
1 p hän on töissä / hän tekee työtä

Elinan tarina

Elina oli työskennellyt lähihoitajana yli kymmenen vuotta. Hän rakasti työtään sairaalassa ja potilaiden auttamista, eivätkä häntä edes haitanneet raskaat työvuorot. Elinan selkä ei kuitenkaan kestänyt ainaista potilaiden nostamista, joten hänen täytyi vaihtaa alaa. Elina oli aina halunnut tehdä konkreettisesti käsillä jotain tekniikkaan liittyvää, joten hän päätti lähteä opiskelemaan jotain teknistä alaa. Hän tutustui eri aloihin, ja huomasi, että putkiasentajan ammatti vastasi eniten hänen toiveitaan.

6

Elinan ei ollut helppoa tehdä päätöstä, sillä monet hänen ystävästään ja perheenjäsenistään kyseenalaistivat valinnan: “Miten sinä, lähihoitaja, voit ryhtyä putkiasentajaksi?”. Heidän mielestään Elinan olisi pitänyt mieluummin jatkaa lähihoitajana ja hakeutua vähemmän raskaaseen työpaikkaan kuin sairaala. Elina ei välittänyt tästä, vaan oli silti päättänyt seurata sydäntään. Niinpä hän hakeutui putkiasentajan koulutukseen ja pääsi ammattikouluun opiskelemaan.

Ei kulunut aikaakaan, kun Elina huomasi, että nautti uuden oppimisesta, ja paluu koulunpenkille opiskelemaan uutta oli yllättävän helppoa. Opiskelu kesti vain hieman yli kaksi vuotta, sillä Elinalla oli jo lähihoitajan ammatillinen perustutkinto. Koulutuksen aikana hän oppi kaiken putkistojen asennuksesta ja korjauksesta, ja hänestä tuli erittäin taitava ammatissaan.

Elina huomasi, ettei putkiasennustyö vaatinutkaan kokonaan erilaisia taitoja kuin lähihoitajan työ, vaan putkiasentajan työssä oli hyötyä myös hänen vanhasta osaamisestaan. Erityisesti ongelmanratkaisukyky ja tarkkuus osoittautuivat taidoiksi, joista oli selvästi hyötyä molemmissa ammateissa. Asiakaspalvelutaitojenkin Anna huomasi olevan uudessa työssä tarpeen.

Valmistuttuaan Elina sai nopeasti töitä paikallisesta hyvämaineisestä putkiasennusyrietyksestä.

Kielitaidon kartoittaminen

Vaikka työ on fyysisesti vaativaa, Elina tuntee itsensä sekä energiseksi että motivoituneeksi. Hän nauttii työskentelystä eri ympäristöissä ja siitä, että saa käyttää käsiään ja aivojaan päivittäin. Elina pitää myös siitä, että hän saa edelleenkin työskennellä erilaisten ihmisten kanssa ja palvella asiakkaita.

Elinan tarina inspiroi monia hänen ympärillään. Elina on onnellinen ja tyytyväinen valintaansa, ja hän tietää, että teki oikean päätöksen. Hänen mielestään ei ole koskaan liian myöhäistä seurata unelmiaan. Ei kannata pelätä, ettei oppisi uutta alaa, sillä tutkimustenkin mukaan kaikenikäisenä on mahdollista omaksua uutta. Täytyy vain uskaltaa hypätä rohkeasti tuntemattomaan.

7

Kysymykset B1.1 -tasolle:

Tehtävä 1: Lue teksti ja valitse oikea vastaus.

- 1. Elina vaihtoi alaa, koska**
 - a) hänelle tuli terveysongelmia.
 - b) yövuorot eivät sopineet hänelle.
 - c) hän halusi vaihtelua töihin.
- 2. Elinan lähipiiri suhtautui alanvaihtoon**
 - a) epäilevästi
 - b) kannustavasti
 - c) järkyttyneesti.
- 3. Elina omaksui uuden ammatin**
 - a) melko hyvin.
 - b) erinomaisesti.
 - c) huonosti.
- 4. Uuden ammatin opiskelussa**
 - a) kaikki oli alussa hankalaa.
 - b) sai hyödyntää vanhaa osaamista.
 - c) Elina oppi vain vähän uutta.
- 5. Elina työllistyi opintojen jälkeen**
 - a) jonkin ajan kuluttua.
 - b) muutaman kuukauden.
 - c) hyvin pian.

6. **Elinan mielestä ammatin vaihto**
- a) oli liian myöhäistä.
 - b) kannattaa, jos haluaa.
 - c) sopii vain rohkeille.

Tehtävä 2: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

Älä kopioi tekstistä. Vastaa omin sanoin.

8

1. Miksi Elina päätti opiskella putkiasentajaksi? Mainitse kaksi asiaa.
2. Miksi Elinan oli vaikea tehdä päätös alanvaihdosta?
3. Miksi Elinan opiskelu kesti vain vähän yli kaksi vuotta?
4. Miksi vanhasta työstä oli Elinalle hyötyä?
5. Mistä asioista Elina tykkää uudessa ammatissaan? Mainitse neljä asiaa.
6. Mitä Elina ajattelee valinnastaan?

Mallivastaukset:

Tehtävä 1: 1a / 2a / 3b /4b/ 5c / 6b

1. Tehtävä 2:

Miksi Elina päätti opiskella putkiasentajaksi? Mainitse kaksi asiaa.

Hän halusi tehdä käsillä jotain konkreettista ja teknistä / Hän halusi tehdä jotain konkreettista ja putkiasentajan ammatti vastasi eniten hänen toiveitaan / Hän halusi tehdä jotain teknistä ja putkiasentajan ammatti vastasi eniten hänen toiveitaan. 2p

2. Miksi Elinan oli vaikea tehdä päätös alanvaihdosta?

Koska monet ystävät ja perheenjäsenet kyseenalaistivat sen. 1p

3. Miksi Elinan opiskelu kesti vain vähän yli kaksi vuotta? 1p

Koska Elinalla oli jo (lähihoitajan) ammatillinen perustutkinto.

4. Miksi vanhasta työstä oli Elinalle hyötyä? 1p

Putkiasennustyö ei vaatinut kokonaan erilaisia taitoja kuin lähihoitajan työ./
Ongelmanratkaisukykyä ja tarkkuutta tarvitaan/on hyötyä molemmissa töissä./
Asiakaspalvelutaitoja ja ongelmanratkaisukykyä tarvitaan molemmissa /
Asiakaspalvelutaitoja ja tarkkuutta tarvitaan molemmissa/

5. Mistä asioista Elina tykkää uudessa ammatissaan? 1p /mainittu asia

Kielitaidon kartoittaminen

Asiakaspalvelutyöstä.

Työskentelystä eri ympäristöissä.

Kun saa käyttää käsiään päivittäin.

Kun saa käyttää aivojaan päivittäin.

6. Mitä Elina ajattelee valinnastaan? 1p

Elina teki mielestään oikean päätöksen.

Kysymykset A2.2 -tasolle

Tehtävä 1: Lue teksti ja valitse oikea vastaus.

1. Elina oli lähihoitaja
 - a) alle 10 vuotta.
 - b) tasan 10 vuotta.
 - c) enemmän kuin 10 vuotta.
2. Elina valitsi putkiasentajan ammatin, koska
 - a) siitä saa hyvää palkkaa.
 - b) siinä ei tarvitse nostaa potilaita.
 - c) se vastasi hänen kaikkia toiveitaan.
3. Elina hakeutui opiskelemaan
 - a) lukioon.
 - b) ammatilliseen oppilaitokseen.
 - c) ammattikorkeakouluun.
4. Ongelmanratkaisukyky ja tarkkuus ovat asioita,
 - a) jotka Elina jo osasi vanhan työn takia.
 - b) joita Elina ei tarvitse uudessa työssä.
 - c) joita Elina oppii opintojen aikana.

5. Vaikka uusi työ on fyysisesti vaativaa, niin

- Elina on monesti väsynyt.
- Elinan kädet ovat usein kipeät.
- Elina jaksaa tehdä sitä.

Tehtävä 2: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

- Mikä oli Elinan ammatti tarinan alussa? 1p
- Mitä perhe ajatteli Elinan valinnasta? 1p
- Millaista opiskelu Elinan mielestä oli? 1p
- Mitkä taidot ovat samoja vanhassa ja uudessa työssä? 1-4p
- Miten pian Elina sai työpaikan? 1p
- Mitä Elina ajattelee nyt päätöksestään? 1p

Mallivastaukset:

Tehtävä 1: 1c /2c /3b / 4a /5c

Tehtävä 2:

- Mikä oli Elinan ammatti tarinan alussa? 1p
Lähihoitaja
- Mitä perhe ajatteli Elinan valinnasta? 1p
Perhe kyseenalaisti valinnan.
- Millaista opiskelu Elinan mielestä oli? 1p
Elina nautti uuden oppimisesta
- Mitkä taidot ovat samoja vanhassa ja uudessa työssä? 1-4p
ongelmanratkaisukyky, tarkkuus, asiakaspalvelutaidot
- Miten pian Elina sai työpaikan? 1p
Nopeasti / heti valmistumisen jälkeen.
- Mitä Elina ajattelee nyt päätöksestään? 1p
Elina ajattelee, että teki oikean päätöksen.

A2.2-tason ja B1.1-tasojen vertailu asiatekstien ”Pihlajamäen terveysasema” ja ”Kotkan hyökkäys” avulla

Pihlajamäki: autenttinen teksti, ero tehty kysymysten avulla

- tiedote
- informaatio tärkeintä
- asettelu auttaa

A2.2

- yksityiskohtien etsiminen: numerot, luvut, ajankohdat (viikonpäivä, kk)
- selkeät, hyvin konkreettiset kysymykset
- kysymykset seuraavat tekstin järjestystä
- lyhyt vastaus riittää
- maailmantieto? → aiheen tuttuus sallittua A-tasolla

B1.1

- yleinen, moniulotteinen, päättelyä vaativa, abstrakti
- vastaus ei löydy yhdestä kohdasta: yhdistely, luettelomaisuus, pitempi vastaus
- ”Älä kopioi tekstiä”, ”Vastaa omin sanoin.”

Kotkan hyökkäys: uutinen, kuvaileva teksti kuitenkin

A2.1

- vaikeaan tekstiin voi laatia kysymykset, joihin testattava osaa vastata, vaikka ei ymmärtäisi tekstin sisältöä kokonaan
- tarkoitettu tukemaan osittaisen ymmärtämisen ideaa, rohkaisee yrittämään

A2.2 – B1.1

- normaalit kysymykset, joilla haetaan ymmärtämisen tasoa
- vastaus ei ole suoraan kopioitavissa, vastaa vaatii itsenäistä sanoittamista

Mistä onnettomuudesta tekstissä puhutaan?; Kuka oli onnettomuuden uhri?

Miten vanhemmat toimivat tilanteessa? jne.

Entä kuka muu tuli paikalle?

- Olisi helppo tehdä monivalintakysymyksiä, sanastollista variaatiota paljon (lapsi, tyttö, taapero - lintu, petolintu, kotka -haava, naarmu, vamma, hyökätä – olla kimpussa, tarttua

Pihlajamäen terveysasema ja neuvola on tilapäisesti suljettu vesivahingon vuoksi

Pihlajamäen terveysasema ja neuvola on tilapäisesti suljettu vesivahingon vuoksi.

Palvelut on siirretty muihin toimipisteisiin.

Siirrämme kaikki Pihlajamäen terveysaseman ja neuvolan vastaanottoajat muihin toimipisteisiin toistaiseksi. Otamme yhteyttä asiakkaisiin, joilla on varattu aika näihin palveluihin. Pihlajamäen terveysaseman ja neuvolan puhelinpalvelut toimivat normaalisti.

Pihlajamäen terveysaseman palvelut

- Järjestämme Pihlajamäen terveysaseman palvelut 26.7. asti Jakomäen terveysasemalla, Vuorensyrjä 8.
- Ma 29.7. alkaen Pihlajamäen terveysasema palvelee Pukinmäessä, Säterintie 2.
- Puhelinnumerona säilyy Pihlajamäen terveysaseman numero 09 310 59800.

Pihlajamäen neuvolan palvelut

- 18.7.–9.8. Pihlajamäen neuvolan terveydenhoitajat ottavat asiakkaansa vastaan Oulunkylän neuvolassa, osoite Kylänvanhimmantie 25, 2. kerros.
- 14.8. alkaen Pihlajamäen neuvola palvelee Herttoniemen neuvolan entisissä tiloissa, Siilikuja 3, rakennus D, 1. krs.

Pihlajamäen hammashoitolan palvelut

- Pihlajamäen hammashoitola on suljettu kesäksi 9.7.–2.8.
- Otamme yhteyttä asiakkaisiimme, joilla on varattu aika Pihlajamäen hammashoitolaan 5.8. –18.8.

Pihlajamäen laboratorion palvelut

- Pihlajamäen laboratorioon varatut ajat on peruutettu. Voit varata ajan toiseen laboratorioon osoitteessa www.huslab.fi/ajanvaraus (Linkki johtaa ulkoiseen palveluun)

Tehtävä 1: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

A2 -kysymykset

1. Miksi Pihlajamäen terveysasema on kiinni?
2. Mitä sinun täytyy tehdä, jos sinulla on varattu aika Pihlajamäkeen?
3. Voiko neuvolaan nyt soittaa?
4. Mihin neuvola muuttaa elokuussa?
5. Mitä laboratorion asiakkaiden täytyy tehdä?

B1 -kysymykset

1. Kuinka pitkään Pihlajamäen terveyspalvelut ovat katkolla?
2. Mitä toiminnoille on tehty?
3. Mistä aikavälistä tekstissä puhutaan?
4. Kenen vastuulla tiedottaminen on?
5. Missä palveluissa ei ole muutoksia?
6. Mitkä varaukset on itse tehtävä uudelleen?

Mallivastaukset:

1. Miksi Pihlajamäen terveysasema on kiinni?
vesivahingon vuoksi
2. Mitä sinun täytyy tehdä, jos sinulla on varattu aika Pihlajamäkeen?
Ei mitään. He ottavat yhteyttä asiakkaisiin
3. Voiko neuvolaan nyt soittaa?
Voi.
4. Mihin neuvola muuttaa elokuussa?
Herttoniemeen / Siilikujalle.
5. Mitä laboratorion asiakkaiden täytyy tehdä?
Varata uusi aika verkossa.

B1 -kysymykset

1. Kuinka pitkään Pihlajamäen terveystalvelut ovat katkolla?
Toistaiseksi. / Ei sitä osata sanoa vielä.
2. Mitä toiminnoille on tehty?
Palvelut on siirretty muihin toimipisteisiin. / Palvelua annetaan muissa toimipisteissä ~
muilla terveysasemilla.
3. Mistä aikavälistä tekstissä puhutaan?
Heinä- ja elokuusta.
4. Kenen vastuulla tiedottaminen on?
Terveysaseman vastuulla.
5. Missä palveluissa ei ole muutoksia?
Pihlajamäen terveysaseman ja neuvolan puhelinpalvelut toimivat normaalisti.
6. Mitkä varaukset on itse tehtävä uudelleen?
Ajanvaraukset laboratorioon. / näyttöön.

Kotka hyökkäsi taaperon kimppuun

Norjassa

Tyttö sai hyökkäyksessä päähänsä naarmuja, jotka tikattiin. Lisäksi hän sai haavoja kasvoihinsa.

Maakotka hyökkäsi sunnuntaina 20 kuukautta vanhan taaperon kimppuun Norjassa. Lapsi oli

leikkimässä perheen maatilalla Trøndelagissa Keski-Norjassa, kun kotka syöksi hänen kimppuunsa.

– Kotka tuli kuin tyhjästä ja tarttui nuorimpaan tyttäremme, kertoi lapsen isä yleisradioyhtiö NRK:n haastattelussa. Lähellä ollut äiti rynnisti paikalle ja tarttui kotkaan saadakseen sen irti tyttärestään. – Hänen [äidin] täytyi taistella saadakseen petolintu lapsensa kimpusta. Myös naapuri tuli auttamaan äitiä ja pientä tyttöämme, sanoo isä.

Äiti ja naapuri onnistuivat saamaan kotkan irti lapsesta, mutta lintu jatkoi silti hyökkäämistään. Naapuri löi lopulta lintua kepillä.

Pian tapauksen jälkeen paikalle tuli riistanvartija, joka lopetti kotkan. Riistanvartijan mukaan petolintu piti taaperoa saaliinaan.

Tyttö sai hyökkäyksessä päähänsä naarmuja, jotka tikattiin. Lisäksi hän sai haavoja kasvoihinsa.

Lapsen isä kertoi NRK:lle, että tyttö voi olosuhteisiin nähden hyvin.

– Tilanne oli hyvin traumaattinen äidille ja isommille sisaruksille, jotka olivat paikalla hyökkäyksen sattuessa, hän sanoo.

Lähde: AFP

Kysymykset A2.1-tasolle

Tehtävä: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. Minkä ikäinen tyttö oli kysymyksessä?
2. Missä maassa hyökkäys tapahtui?
3. Milloin (minä päivänä) se tapahtui?
4. Missä paikassa se tapahtui?
5. Mitä tyttö oli tekemässä, kun hyökkäys tapahtui?
6. Mikä lintu otti kiinni tytöstä?
7. Kuka auttoi tyttöä ensin?
8. Mitä naapuri teki?
9. Mitä riistanvartija teki?
10. Mitä hoitoa tyttö sai?
11. Minkälainen tilanne on nyt?

Kysymykset A2.2- B1.1 -tasolle

Tehtävä: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. Mistä onnettomuudesta tekstissä puhutaan?
2. Kuka oli onnettomuuden uhri?
3. Miten vanhemmat toimivat tilanteessa?
4. Entä kuka muu tuli paikalle?
5. Mitä linnulle tapahtui?
6. Millaisia vammoja lapsi sai?
7. Miten perhe reagoi?

Mallivastaukset:

Kysymykset A2.1-tasolle

Tehtävä: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

2. Minkä ikäinen tyttö oli kysymyksessä?
Taaperoikäinen / 1-3-vuotias.
3. Missä maassa hyökkäys tapahtui?
Norjassa.
4. Milloin (minä päivänä) se tapahtui?
Sunnuntaina.
5. Missä paikassa se tapahtui?
Tytön perheen maatilalla.
6. Mitä tyttö oli tekemässä, kun hyökkäys tapahtui?
Leikkimässä.
7. Mikä lintu otti kiinni tytöstä?
Kotka.
8. Kuka auttoi tyttöä ensin?
Tytön äiti.
9. Mitä naapuri teki?
Tuli auttamaan.
10. Mitä riistanvartija teki?
Lopetti linnun.
11. Mitä hoitoa tyttö sai?
Haavat tikattiin.
12. Minkälainen tilanne on nyt?
Traumaattinen.

Kysymykset A2.2- B1.1 -tasolle

Tehtävä: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

2. Mistä onnettomuudesta tekstissä puhutaan?
Petolinnun / kotkan hyökkäyksestä.
3. Kuka oli onnettomuuden uhri?
Pieni tyttö joka leikki ulkona.

Kielitaidon kartoittaminen

4. Miten vanhemmat toimivat tilanteessa?
Äiti yritti auttaa tytärtään.
5. Entä kuka muu tuli paikalle?
Naapuri ja myöhemmin riistanvartija.
6. Mitä linnulle tapahtui?
Lintu lopetettiin.
7. Millaisia vammoja lapsi sai?
Tikattavia naarmuja päähänsä ja haavoja kasvoihin.
8. Miten perhe reagoi?
Perhe on shokissa. Lapset ovat traumatisoineet.

A2.2-tason ja B1.1-tasojen vertailu mielipidetekstien ”Nuorten huono käytös” ja ”Roskaamisen vähentäminen on kaikkien vastuulla” avulla

Mielipidekirjoitus 29.12.2016 LÄHDE: Keski-suomalainen

Nuorten huono käytös

Nuorten käyttäytyminen ja vanhempien ihmisten kunnioitus ovat huonontuneet vuosien mittaan. Osa nuorista puhuu esimerkiksi vanhemmilleen erittäin rumasti, ilman minkäänlaista kunnioitusta.

Koulussa vierailulla käydessäni huomasin, kuinka moni nuorista oli puhelimillaan. Puhelin ei myöskään pysy taskussa tunneilla tai syödessä. Onneksi kouluun on nyt kuulemma tullut puhelinparkkeja, joihin puhelin laitetaan oppitunneilla.

Koulussa jotkut pitävät huppua tai pipoa tunneilla ja jopa syödessä. Se on erittäin huonoa käytöstä, eikä se osoita kunnioitusta muille. Tunneilla nuoret myös keinuvat tuolilla, vaikka opettaja kieltäisi useaan kertaan.

Nuoret päästelevät suustaan ikäviä asioita, joita he sanovat vanhemmille ihmisille. Myös vanhusten ryöstöjä tehdään, mikä on erittäin huono asia.

Julkisuuteen on uutisoitu, kuinka nuoret tahallaan ärsyttävät opettajia ja käyttäytyvät huonosti. Lisäksi he kuvaavat tilanteen ja laittavat tallenteen nettiin, mikä on rikos.

Toivon, että nuoret tajuaisivat huonon käyttöksensä ja alkaisivat kunnioittamaan vanhempia ihmisiä. Iso osa nuorista kuitenkin käyttäytyy hyvin.

Maija Savolainen

Vaajakosken yhtenäiskoulu 8E

Jyväskylä

Kielitaidon kartoittaminen

Tehtävä 2: Merkitse, onko väite oikein vai väärin.

1 p / kohta

Väite	oikein	väärin
1. Nuoret käyttäytyvät huonommin kuin ennen.		
2. Nuoret kunnioittavat vanhempia ihmisiä.		
3. Nuoret puhuvat rumasti toiselleen.		
4. Nuoret käyttävät liikaa puhelinta.		
5. Nuoret riisuvat kengät sisällä.		
6. Nuoret uskovat, mitä opettaja sanoo.		
7. Nuoret kiusaavat opettajia.		
8. Nuoret varastavat vanhuksilta.		
9. Nuoret laittavat kuvia nettiin ilman lupaa.		
10. Nuoret ymmärtävät, että tekevät väärin.		
11. Kaikki nuoret toimivat väärin.		
12. Kirjoittaja on opettaja.		

Vastaukset: 1 O / 2 V / 3 V / 4 O / 5 V / 6 V / 7 O / 8 O / 9 O / 10 V / 11 O

Mielipidekirjoitus 24.11.2024 LÄHDE: Vierko-hanke

Roskaamisen vähentäminen on kaikkien vastuulla

Roskaaminen on iso ongelma, joka vaikuttaa ympäristöön, terveyteen ja talouteen. Moni ei ehkä ajattele, että pienen roskan heittäminen maahan voi olla osa suurempaa ongelmaa. Tupakantumppi on maailman yleisin roska, joka jää luontoon pitkiksi ajoiksi eikä maadu. Tupakantumppi on muovia, ja luontoon heitettynä se hajoaa ajan kuluessa pieniin osiin, mikromuoviksi. Mikromuovi päätyy vesistöihin ja vahingoittaa vesistöjen eliöitä ja ihmisiä.

21

Roskaaminen maksaa myös paljon. Kunnat käyttävät paljon rahaa siivoamiseen ja roskien hävittämiseen. Tämä vie rahaa muilta tärkeiltä asioilta, kuten terveydenhuollolta ja koulutukselta. Siisti ympäristö on viihtyisä, nostaa alueen arvoa ja houkuttelee turisteja, mikä hyödyttää taloutta. Kierrättämällä ja laittamalla roskat oikeisiin jätteastioihin voimme säästää rahaa ja auttaa ympäristöä.

Roskaamisen vähentäminen ei ole helppoa, mutta voimme tehdä monia asioita. Ensimmäinen askel on kierrätyksen ja roskien hävittämisen edistäminen. Kaikkien ihmisten tulisi tietää, missä heidän alueellaan on kierrätyspisteet erilaisille roskille ja miten roskat lajitellaan. Myös koulun rooli on tärkeä: lapset ja nuoret olisi hyvä opettaa arvostamaan luontoa ja pitämään ympäristö siistinä.

Teknologia voi auttaa roskaamisongelmassa. Esimerkiksi älyroskikset voisivat kertoa, milloin ne ovat täynnä, jolloin ne voitaisiin tyhjentää ajoissa. Myös yritykset voivat osallistua ympäristön suojeluun esimerkiksi käyttämällä kierrätettäviä pakkauksia.

Roskaamisen vähentäminen on meidän kaikkien vastuulla. Se vaikuttaa suoraan ympäristömme ja taloutemme hyvinvointiin. Kun kierrätämme ja hävitämme roskat oikein, voimme luoda puhtaamman ja kestävämmän tulevaisuuden.

Tehtävä 1: Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

1. Kerro lyhyesti, mitä tarkoittaa
 - a) roskata
 - b) kierrätyspiste.
2. Mitä tupakantumpille tapahtuu, jos sen heittää luontoon? (Kirjoita kaksi asiaa.)
3. Miksi roskaaminen on myös taloudellinen ongelma kunnille?
4. Mitä koulu voi tehdä, jotta roskaaminen vähenisi?
5. Mitä hyötyä teknologiasta voi olla roskaamisongelmassa?
6. Mitä firmat voivat tehdä, jotta ympäristö voisi paremmin?
7. Kuka on vastuussa roskaamisen vähentämisestä?

Tehtävä 2: Merkitse, onko väite oikein vai väärin.

1 p / kohta

Väite	oikein	väärin
1. Tupakantumppeja päätyy luontoon harvoin.		
2. Tupakantumppi hajoaa luonnossa, eikä siitä ole haittaa ympäristölle.		
3. Kunnat käyttävät vain vähän rahaa roskien siivoamiseen.		
4. Roskaaminen voi vähentää rahaa yhteiskunnan muilta tärkeiltä palveluilta.		
5. Siististä ympäristöstä on hyötyä myös taloudelle.		
6. Roskaaminen on ongelma, johon koulu ei voi vaikuttaa.		
7. Kaikkien ihmisten pitää tietää, mistä löytyy kierrätyspisteet erilaisille roskille.		
8. Älyroskikset voisivat ilmoittaa, kun on tyhjennyksen aika.		

Kielitaidon kartoittaminen

9. Roskaamisen vähentäminen on kuntien vastuulla eikä yksittäinen ihminen voi tehdä ongelmalle mitään.		
10. Firmat voivat suojella luontoa käyttämällä materiaaleja, joita voi kierrättää.		

Tehtävien mallivastaukset ja pisteytys

Avoimet kysymykset

1. Kerro lyhyesti, mitä tarkoittaa a) roskata, b) kierrätyspiste.
a. heittää roska maahan, jättää roska luontoon (tai muu selitys, joka osoittaa, että vastaaja on ymmärtänyt sanan merkityksen) **1p**
b. paikka, jossa on oma jäteastia erilaisille roskille / siellä roskat voi laittaa omiin paikkoihin/ sinne voi viedä erilaiset roskat (tai muu selitys, joka osoittaa, että vastaaja on ymmärtänyt sanan merkityksen) **1p**
2. Mitä tupakantumpille tapahtuu, jos sen heittää luontoon? (Kirjoita kaksi asiaa.)
Se jää luontoon pitkiksi ajoiksi, se ei maadu. / Se hajoaa ajan kuluessa pieniin osiin, mikromuoviksi. **2p jos kaksi asiaa kerrottu**
3. Miksi roskaaminen on myös taloudellinen ongelma kunnille?
Koska kunnat käyttävät paljon rahaa siivoamiseen ja roskien hävittämiseen. **1p**
4. Mitä koulu voi tehdä, jotta roskaaminen vähenisi?
Koulu voi opettaa lapsia ja nuoria arvostamaan luontoa ja pitämään ympäristö siistinä. **1p**
5. Mitä hyötyä teknologiasta voi olla roskaamisongelmassa?
Älyroskikset voisivat kertoa, milloin ne ovat täynnä. **1p**
6. Mitä firmat voivat tehdä, jotta ympäristö voisi paremmin?
Ne voisivat käyttää kierrätettäviä pakkauksia. **1p**
7. Kuka on vastuussa roskaamisen vähentämisestä?
Me kaikki olemme vastuussa. **1p**

Vastaukset: 1 V / 2. V / 3 V / 4 O / 5 O / 6 V / 7 O / 8 O / 9 V / 10 O

Vinkejä hyvän luetun ymmärtämisen testin laatimiseen

Yleistä ja käytännön järjestelyt

- Ota huomioon, että testin tulee testata suomen kielen hallintaa, ei tiettyjen tehtävätyyppien hallintaa.
- Käytä testissä useampaa tekstiä (2-4), jotta luetun ymmärtämistä voidaan arvioida mahdollisimman luotettavasti.
- Käytä selkeää fonttia (esim. Sellaista, jossa a ja o ei ole samannäköisiä), tarpeeksi isona (fonttikoko 11-12), riviväli 1,5 – 2
- Mieti kohderyhmää (aikuisia maahanmuuttajia?, nuoria?, ammattikouluun hakevia?) ja päättä, millä kriteereillä arvioit (EVK, LOPS, CEFR)
- Huomioi, että käyttötarkoitus vaikuttaa arviointiin: onko koe karsiva valintakoe esim. hakuvaiheessa vai kartoittava opintojen alussa tai niiden aikana, kurssin “lopputesti”).
- Pilotoi tehtäviä mahdollisimman paljon --> suoritusten laadullinen ja tilastollinen analyysi --> tehtävien muokaus, uusi koekäyttö ja uusi analyysi
- Laadi selkeät pisterajat ja mallivastaukset
- Päättä, millaista palautetta hakija / opiskelija saa kokeesta: vain hyväksytty - hylätty vai kielitaitotaso B1.1, alle B1.1 tms.?
- Mieti, onko tietty testiaika per osa-alue vai voiko hakija / opiskelija käyttää testiaikaa itsenäisesti eri osa-alueisiin niin paljon kuin haluaa.
Mieti, voiko antaa tarvittaessa lisää aikaa.
- Varaa rauhallinen tila, jossa on hyvä valaistus.
- Anna ohjeet selkokielellä kirjallisena ja suullisena, esim. Power pointina.
- Varaa mukaan kyniä ja kumeja, mahdollisesti suttupaperia, jos sitä saa käyttää (suttupaperi tulisi palauttaa testin valvojalle testin sisällön leviämisen estämiseksi).
- Kerro opiskelijalle / hakijalle, että testitulos on aina viitteellinen.
- Pyydä työnantajaa varaamaan testaukseen tarpeeksi resursseja: useampi arvioija sekä tarpeeksi aikaa arviointiin ja testien päivittämiseen, varahenkilöitä.

Tekstilajit ja tekstien laatiminen

- Luo formaatteja, joita voidaan versioda helposti. Formaatti voi olla esim. mielipidekirjoitus, henkilökohtainen (kasvu)tarina, uutinen, tiedote, sähköposti...
- Testaa hakijan / opiskelijan yleiskielitaitoa --> testin pitää sisältää erilaisia tekstilajeja ja aihepiirejä (ja kielenkäyttötilanteita).

- Vaihda yksityiskohtia, jotta lukija ei voi esim. paikan nimen perusteella tehdä johtopäätöksiä / löytää vastausta liian helposti (esim. Helsingissä kaikki tietävät, että Vuosaareen pääsee metrolla.).
- Lisää otsikko ja kuvituskuva, jotka johdattelevat tekstiin.
- Valitse “neutraaleja” aiheita, jotka eivät vaadi taustatietoa (esim. ammatillista osaamista), eivät suosi eivätkä loukkaa ketään.
Lapsiperheaiheinen teksti on todennäköisesti lapsettomalle nuorelle hyvin vieras, ja asuinpaikka (HKI – Tornio) tai kulttuurinen tausta voivat vaikuttaa tekstin ymmärrettävyyteen.
- Mieti, millaisista teksteistä ja tilanteista täytyy selviytyä ammatillisessa koulutuksessa. Tekstien ei tarvitse olla autenttisia, tärkeämpi on mitata kielitaitotasoa ammatillisen opiskelun näkökulmasta.
- Kokeile tekoälyä tekstien laatimiseen oppilaitoksen tekoälylinjauksen mukaisesti.

Kysymystyyppit ja kysymysten laatiminen

- Versioi tekstejä vaihtamalla sanoja tai kysymyksiä / kysymysten järjestystä --> versioimalla tekstien taso pysyy samana (A2, B1...)
- Laadi ensin kysymykset, muokkaa teksti vasta sen jälkeen.
- Pyri käyttämään kysymyksissä eri sanoja kuin tekstissä (jos tekstissä käytetään esim. verbiä *päättyny*, voi kysymyksessä käyttää verbiä *loppua*).
- Käytä B1-tasolla kysymyksiä, joissa pitää päätellä vastaus. Vastaus ei saisi olla suoraan kopioitavissa. Omin sanoin selittäminen osoittaa vahvempaa kielen hallintaa.
- Suunnittele testattavan ajankäyttöä: avokysymyksiin vastaaminen vaatii kirjoittamista ja vie siten enemmän aikaa, jolloin tekstin on syytä olla lyhyempi; monivalinta- tai oikein-väärin -kysymyksiin vastaaminen on nopeampaa, jolloin teksti voi olla (hieman) pidempi.
- Mieti, haluatko laittaa kysymykset ennen tekstiä vai tekstin jälkeen.
- Tarkistuta kysymykset kollegoilla: pyydä kollegaa vastaamaan kysymyksiin tekstiä lukematta --> Onko vastaus pääteltävissä liian helposti / perustuuko vastaus yleistietoon?
- Varmista, että vastaus ei löydy edellisestä kysymyksestä tai sen vastauksesta.
- Huolehdi, että jokaiseen kysymykseen löytyy selkeä vastaus.
- Tee vain kysymyksiä, jotka erottavat heikot ja vahvat vastaajat, ei turhia kysymyksiä.
- Jaa teksti ja siihen liittyvät kysymykset osiin, mikäli teksti on pitkä.

Eri kysymystyyppien hyviä ja huonoja puolia

Avokysymykset:

- vastaus ei saisi olla kopioitavissa suoraan, vaan vastaus pitää päätellä tekstin avulla (B1-tasolla; A2-tasolla kopiointi on vielä hyväksyttävä)
- kysymysten täytyy olla erittäin selkeitä ja tarkkoja, jotta testattava pystyy vastaamaan juuri oikealla tavalla
- ei -ko/-kö-kysymyksiä
- vaatii kirjoittamista ja enemmän aikaa testin suorittamiseen
- suosiiko tekijöitä, jotka osaavat kirjoittaa hyvin?
- B-tasolla kysymyksissä eri sanastoa kuin tekstissä
- arviointi työlästä ja jonkin verran tulkinnanvaraista

26

Monivalintakysymykset

- vastaus ei saa olla pääteltävissä edellisen kysymyksen perusteella
- ei vaadi kirjoittamista, mutta tekstissä pitää olla pituutta, jotta saadaan luotua tarpeeksi kysymyksiä
- vaihtoehtojen pitää olla yhtä pitkiä ja samanlaisia sisällöltään ja rakenteeltaan, jotta kysymyksen pituuden tai muodon perusteella ei voi päätellä oikeaa vastausta
- ei tuplakieltoa / ei kieltomuotoa
- näistä voi saada pisteitä pelkästään arvaamalla
- soveltuvat luetun ymmärtämisen mittaamisen lisäksi myös sanaston ja rakenteiden hallinnan testaamiseen
- arviointi nopeaa ja selkeää
- monivalintakysymys saattaa todellisuudessa toimia kuin O/V, jos vaihtoehdot eivät ole aidosti samanarvoisia / verrannollisia keskenään

Oikein - väärin -kysymykset:

- vaatii pohjakeseen pitkän tekstin tai laajan kokonaisuuden
- hyvä kysymystyyppi laajemman osaamisalueen osaamisen testaamiseen (esim. jokin ammatillinen kokonaisuus), mutta epäluotettava menetelmä mitata lyhyen tekstin perusteella kielitaitotasoa, - arvaamisen mahdollisuus suuri, tulos epäluotettavampi kuin muissa kysymystyypeissä
- ei tuplakieltoväitteitä
- ei vaadi kirjoittamista

Kielitaidon kartoittaminen

- väitteitä pitää olla yhtä paljon kuin esim. monivalintavaihtoehtoja olisi (esim. 5 kysymystä johon 3 vastausvaihtoehtoa --> 15 O/V-väitettä
- Enemmistön väitteistä oltava väärin --> epävarmassa tilanteessa valitaan yleensä "oikein" -vaihtoehto
- väärin -vastaus: väite voi olla tekstin perusteella väärin tai väitteessä kysyttyä asiaa ei mainita tekstissä ollenkaan
- lisäksi voi olla "en tiedä" -vastaus silloin, kun väärästä "oikein" tai "väärin" vastauksesta rankaistetaan → voi vähentää arvausten määrää
- arviointi nopeaa ja selkeää

Voit lukea lisää kielitaitotasoista ja arvioinnista näistä:

Eurooppalainen viitekehys, <http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf> (lyhempi) ja https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf

Englanninkielinen ALTE Language Skills Framework, <https://www.nwha.org.uk/wp-content/uploads/2021/10/ALTE-Language-Skills-Framework-.pdf>

Lampinen, Edit, Lyly, Taru, Mylläri, Taina & Pitkänen, Jukka 2008 *Kieli testiin, Opas ammatilliseen perusopetukseen hakevien maahanmuuttajataustaisten suomen kielen testaamiseen*, Opetushallitus

Taitoavain, selkokielen EVK (kielen oppijalle), https://tyollisyys.palvelumanuaali.fi/system/files/2023-08/KIELITAIDON%20TASOT_0.pdf

Tani, Hanna 2008 *KIELO Materiaalia aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen taidon kartoitukseen ja kehityksen seurantaan*, Opetushallitus, <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kielo.pdf>

Vasama, Aurora (toim.), Hakola, Anu, Hiltunen, Kristel & Kaipainen, Inkeri 2011 *Kielipuntari*, <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Kielipuntari.pdf>